

Міністерство освіти і науки України

Дитяча література з основами техніки і культури мовлення

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки бакалавр
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 013 Початкова освіта
(шифр і назва напряму)

спеціальності 013 «Початкова освіта»
(шифр і назва спеціальності)

(шифр за ОПП НППД 1.2.6)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології МДУ Романенко Л.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української філології Маріупольського державного університету

Протокол від « 27 » серпня 2020 р., №1

Завідувач кафедри української філології Маріупольського державного університету

(підпис)

І.В. Мельничук

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Дитяча література з основами техніки і культури мовлення» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки
бакалавр напряму
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

013 «Початкова освіта»

(спеціальності)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є прийоми і види роботи з літературним текстом, особливості літератури для дітей, навчальної діяльності студентів-філологів, норми виразності мовлення, основи ораторського мистецтва

Міждисциплінарні зв'язки: літературознавство, мовознавство, теорія літератури, філософія, мистецтвознавство, історія, історія світової літератури, педагогіка та психологія, риторика, методика викладання літератури.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Дитяча література як явище мистецтва
2. Усна народна словесність.
3. Література для дітей від часів Київської Русі до XIX століття
4. Дитяча література кінця XIX – початку XX ст. Література для дітей XX століття.
5. Сучасна українська література для дітей.
6. Основи культури та техніки мовлення.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Дитяча література з основами техніки і культури мовлення» є засвоєння студентами спеціальності «Початкова освіта» комплексу знань, необхідних для розуміння специфіки фольклорного та літературного матеріалу, а також оволодіння навичками самостійного аналізу художнього тексту і мовними навичками.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Дитяча література з основами техніки і культури мовлення» є:

Сформувати у студентів системи теоретичних знань про:

- сутність української літератури, специфіку її застосування у роботі з дітьми;
- зміст української усної народної творчості – скарбниці національної мудрості (з посиленою увагою до української календарно-обрядової творчості та некалендарної прози і поезії).

Ознайомити студентів з творчістю найталановитіших майстрів українського слова і фольклорними джерелами відповідної тематики.

Довести студентам важливу ролі фольклору і літератури у формуванні моральних якостей дитини.

Сформувати у студентів вміння і навички аналізу фольклорного та літературного матеріалу;

Виховати у студентів почуття гордості і любові до рідного слова навчити їх розуміти його красу і силу, розвинути художні смаки.

Навчити студентів попереджувати порушення орфоепічних, морфологічних норм українського слововживання.

Розширити уміння користуватися принципами сучасного красномовства, такими, як логічність, точність, доречність, образність та виразність мовлення.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

жанрову систему фольклору для дітей, ознайомитися з проблемами його становлення та розвитку, з творчим доробком українських митців слова; повинен ознайомитися з певними фольклорними творами, з біографіями та творчою спадщиною українських письменників-класиків і сучасних авторів, які пишуть твори для дитячої читацької аудиторії; засоби та основні методи логіко-емоційної виразності читання й мовлення; особливості читання й переказування творів різних жанрів.

вміти :

аналізувати твори української усної народнопоетичної творчості та літературні, зіставляти їх жанрові особливості з огляду на морально-етичні проблеми, що повинно їм знадобитися у подальшій роботі у закладах середньої освіти; підготуватися до безпосередньої словесної дії, до читання й переказування літературних творів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 години / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Дитяча література як явище мистецтва

Дитяча література як певний феномен і частина загальної літератури. Література для дітей яка відповідає психологічним особливостям віку. Простота творів для дітей і водночас результат складної взаємодії художніх прийомів і засобів. Зміни суспільних умов, що впливають на «коло дитячого читання». Значення творчості самих дітей.

Специфічні риси літератури для дітей, зумовлені певними чинниками. Дитяча література є галуззю мистецтва. Її функція – давати дитині естетичну насолоду і сприяти формуванню її особистості.

Мовні особливості дитячої літератури. Глибока духовна взаємодія дорослого автора і маленького читача – важлива умова успіху. Характерні ознаки літератури для дітей – динамічний сюжет і гумор.

Дитяча література орієнтована на вічні, стійкі гуманістичні цінності, вчить розрізняти добро і зло, правду і кривду.

Змістовий модуль 2. Усна народна словесність

Український фольклор як засіб національного виховання. У поєднанні з етнографічними, календарно-обрядовими традиціями та звичаями фольклорні твори відображають самотутню систему духовності і практично-дійового досвіду народного життя. Розмаїтість фольклорних жанрів для дітей. Допомога фольклору у формуванні молодого людини, її творчого підходу до життя та її комунікативних якостей.

Робота над визначенням терміну «дитячий фольклор», яка почалася у 20-х роках ХХ століття. Специфіка дитячого фольклору, яка зумовлена: віковими особливостями; поєднанням словесного матеріалу з елементами гри; яскраво виражене виховне спрямування.

Чітка класифікація українського фольклору для дітей: календарний фольклор, що пов'язаний з певними датами народного календаря; позакалендарна творчість народу, тобто родинно-обрядова і не обрядова поезія. Аналіз фольклорних жанрів, що сприймаються дітьми.

Змістовий модуль 3. Література для дітей від часів Київської Русі до ХІХ століття

Передбачене вивчення творів українських письменників-класиків, що увійшли до історії літератури як творці серйозних, проблемних творів, але їх звернення до дитячої тематики не менш важливе: Тарас Шевченко, Марко Вовчок, Леонід Глібов та інші. Їхня літературна спадщина для дітей характеризується зверненням до історичного минулого країни та до фольклорної спадщини нашого народу.

Змістовий модуль 4. Дитяча література кінця XIX – початку XX ст. Література для дітей XX століття

Дитяча література початку XX століття має певні тенденції: виховання загальнодемократичного світогляду, людської гідності, честі, внутрішньої свободи особистості; прагнення прищепити молоді паростки національної свідомості, любові до рідного слова, свого народу. Представниками цього покоління є такі письменники: Олена Пчілка, Іван Франко, Михайло Коцюбинський, Степан Васильченко, Спиридон Черкасенко, Леся Українка, Борис Грінченко, Майк Йогансен, Володимир Винниченко та інші.

Післяреволюційна дитяча література характеризується романтичною ідеєю одно спрямованості дитини у часі, розумінням юного героя як представника прийдешніх поколінь, позбавленого власного конкретного минулого. Дитяча література воєнної пори виховувала в молодому поколінні ненависть до ворогів.

Література 50 – 60-х років сумлінно “відгукувалася” на віяння часу, без остережень вписувалася до видавничих планів.

70-80-і роки характеризуються здебільшого перекладною літературою і виданням раніше заборонених творів, які істотно змінили художні критерії літератури для дітей. Яскравими представниками цього часу є: Іван Багряний, Микола Трублаїні, Юрій Яновський, Григорій Тютюнник, Євген Гуцало, Ігор Муратов, Михайло Стельмах, Микола Сингаївський, Ліна Костенко тощо.

Змістовий модуль 5. Сучасна українська література для дітей

Сучасна дитяча література продовжує свій розвиток. Їй притаманне розмаїття жанрів та тематики, але принципи розвитку молоді особистості залишаються незмінними.

Змістовий модуль 6. Основи техніки і культури мовлення

Мова і мовлення в аспекті лінгводидактики. Нормативність і культура українського мовлення. Культура мовлення та виразне читання як педагогічна дисципліна. Об'єкт, предмет, завдання курсу «Культура мовлення та виразне читання». Міжпредметні зв'язки з іншими предметами. Аспекти культури мовлення. Теоретичні засади культури мовлення та виразного читання.

Теоретичні засади виразного читання. Вчення К.Станіславського про словесну дію. Характеристика слова і його значення. Поняття «смысл слова» і «значення слова». Словниковий склад української мови. Активна і пасивна лексика. Емоційність як комунікативна якість мовлення. Емоційні слова і словосполучення. їх смислове навантаження. Експресивність мовлення. Тропи. їх значення в мовленні. Епітет. Функції епітетів у мовленні. Метафора. Типи. Особливості метафори. Персоніфікація. її стилістична функція у мовленні. Метонімія. її роль у художній літературі. Синекдоха. її будова. Літота., гіпербола. Спільне і розбіжне.

Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії. Техніка мовлення, її чинники. Дихання. Типи дихання. Гігієнічні правила дихання. Дикційна та орфоепічна чистота мовлення. Голос. Природні якості і постановка голосу. Якості розвиненого голосу. Гігієна голосу.

Засоби логіко-емоційної виразності читання (ЗЛЕВЧ). Поняття засобів логіко-емоційної виразності. Інтонація як мовленнєве явище на слуховому рівні сприймання. Місце засобів логіко-емоційної виразності в загальній системі виразного читання. Значення засобів логіко-емоційної виразності читання для професійної підготовки вихователя.

Теоретичні положення і методика практичного використання засобів-логіко емоційної виразності. Паузи. Види пауз. Логічний наголос. Функціональні особливості логічного наголосу. Тактовий логічний наголос. Головний логічний наголос. Методика мовлення. Значення методики мовлення для вираження змісту фрази. Основні мелодичні ходи, позначення їх на письмі. Темп мовлення. Позамовні (рухові) засоби виразності. Жести. Класифікація жестів. Міміка. Правила застосування позамовних засобів виразності при читанні художніх текстів. Особливості читання творів різних жанрів. Види оповідань. Особливості читання оповідань. Казка як літературний жанр. Читання казок. Вірші. Специфіка читання віршів. Байки. Попередня робота над текстом байки. Підготовка твору для читання та аналізу його з

дітьми. Попередній аналіз тексту. Визначення виховної, пізнавальної та художньо-естетичної вартості тексту. Окреслення завдань читця та аналізу твору з дітьми. Літературознавчий аналіз твору. Дієвий аналіз твору.

3. Рекомендована література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія/ А.М.Алексюк. – К.: Либідь, 1998.
2. Андрієнко Л., Мізюк І. Естетична сутність і цінність літератури українського Бароко/ Л.Андрієнко, І.Мізюк // Дивослово. – 1997. - № 2. – С. 40 – 42.
3. Андроник А.В. В мире Барокко/ А.В.Андроник // Всесвітня література. – 1998. - № 3. – С. 24 – 28.
4. Аполлонова лютня. Київські поети XVII – XVIII ст. – К., 1998.
5. Арзамасцева И.Н., Николаева С.А. Детская литература: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. Заведений/ И.Н. Арзамасцева, С.А.Николаева. – 3-е изд., испр. – М.: Издательский центр «Академия», 1997. – 448 с.
6. Багалій Д. Український мандрівний філософ Г.С. Сковорода/ Д.Багалій. – К., 1992.
7. Білецький О. Г.С. Сковорода. //Білецький О. Зібр. праць... – Т. 1. – С. 357 – 370.
8. Васильківський М. Завдання, програма й методика курсу українознавства в плані українізації/ М.Васильківський // Шлях освіти. – 1926. - № 10. – С. 27 – 50.
9. Ващенко Г. Виховний ідеал/ Г.Ващенко. – Полтава, 1994.
10. Ващенко Г. Праці з педагогіки та психології: підручник для педагогів/ Г.Ващенко. – К.: Школяр, 2000.
11. Веселка. Антологія української літератури для дітей в 3-х томах. Т.другий: Твори радянського періоду. Поезія/ Упоряд., передм., біогр. нариси Б.Й.Чайковського. – К.: Веселка, 1984. – 503 с.
12. Веселка. Антологія української літератури для дітей в 3-х томах. Т.третій: Твори радянського періоду. Проза/ Упоряд., біогр. нариси Б.Й.Чайковського; Передмова М.Г.Жулинського. – К.: Веселка, 1985. – 675 с.
13. Вишневський О. Сучасне українське виховання/ О.Вишневський. – Львів, 1996.
14. Від Вишенського до Сковороди /З історії філософської думки на Україні XVI – XVIII ст. – К., 1972.
15. Вінок. Читанка для молодших школярів/ Упоряд. О.Г.Білоусенко. – К.: Веселка, 1998. – 654 с.
16. Вінок. Читанка для молодших школярів/ Упоряд. О.Г.Білоусенко. – К.: Веселка, 1998. – 654 с.
17. Возняк М.С. Історія української літератури. У 2-х книгах/ М.С.Возняк. – Львів, 1992.
18. Грушевський М.С. Історія української літератури: В 6 кн. – Т. 6, кн. 1. – К., 1996.
19. Детская литература/ Под ред. С.С.Зубаревой. – М.: Просвещение, 1985.
20. Дорошенко Д. Розвиток науки українознавства у XIX – на поч. XX ст. та її досягнення/ Д.Дорошенко// Українська культура. – К.: Либідь, 1993.
21. Дума і пісня. Щомісячний літературно-художній та публіцистичний журнал. – Донецьк: Донбасс, 1993.
22. Думбадзе Н. Что такое детская литература/ Н.Думбадзе // Дет. литература. – 1982. - № 6.
23. Єфремов С. О. Історія українського письменства/ С.О.Єфремов. – К.: «Феміна», 1995. – 688 с.
24. Заварова Г. Пошуки і звершення/ Г.Заварова // Література. Діти. Час. – К.: Веселка, 1983. – С. 160 – 170.
25. Іван Багряний. Золотий бумеранг. Вірші. Поеми. Роман у віршах. Сатира та інші поезії/ Багряний Іван. – К.: Рада, 1999. – 680 с.
26. Ігнатенко П., Поплужний В. та ін. Виховання громадянина/ П.Ігнатенко, В.Поплужний та ін. – К., 1997.

27. Історія української літератури ХІХ ст. (70 – 90-ті роки): У 2 кн.: Підручник/ О.Д.Гнідан, Л.С. Дем'янівська, С.С.Кіраль та ін.; За ред. О.Д.Гнідан. – К.: Вища шк., 2002. – Кн.1. – 575 с.
28. Історія української літератури. ХХ століття. У 2 кн. Кн.1.: 1910 – 1930-ті роки: Навч.посібник/ За ред. В.Г.Дончика. – К.: Либідь, 1994. – 784 с.
29. Історія української літератури. ХХ століття. У 2 кн. Кн.2.: 1960 – 1990-ті роки: Навч.посібник/ За ред. В.Г.Дончика. – К.: Либідь, 1995. – 512 с.
30. Кіліченко Л.Н. Українська дитяча література: Навч. посібник/ Л.Н.Кіліченко. – К.: Вища шк. Головне вид-во, 1988. – 264 с.
31. Кононенко П.П. Українознавство: Підручник/ П.П.Кононенко. – К.: Либідь, 1996.
32. Кречотень В. Українська література ХVІІ ст./ В.Кречотень // Українська література ХVІІ ст. – К., 10987. – С. 12 – 15.
33. Лихачов Д.С. Людина в літературі Давньої Русі/ Д.С.Лихачов. – М., 1970. – 560 с.
34. Малишко А. Журавель-журавлик/ А.Малишко. – К.: Веселка, 1976.
35. Мишанич О. Українська література ХVІІІ ст./ О.Мишанич // Українська література ХVІІІ ст. – К., 1983. – С. 21 – 25.
36. Огієнко І. Українська культура/ І.Огієнко. – К.: Абрис, 1991.
37. Огієнко І. Українська культура/ І.Огієнко. – К.: Абрис, 1991.
38. Плачинда С.П. Легенди і міфи давньої України/ С.П.Плачинда. – К.: Спалах, 1997.
39. Полек В.Т. Історія української літератури Х – ХVІІ століть: Навч. посібник/ В.Т.Полек. – К.: Вища школа, 1994. – 144 с.
40. Руденко Юрій. Основи сучасного українського виховання/ Юрій Руденко. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2003. – 328 с.
41. Сорока М. Зорова поезія у школі. Фігурний вірш/ М.Сорока // Українська мова та література. – 1997. - № 2. – С. 7 – 8.
42. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину/ В.О.Сухомлинський // Вибр.твори: В 5-ти. – К.: Рад. школа, 1976.
43. Тихолоз Н. “Як дітям мати, з любові...” (Етика і поетика Франкових казок)/ Н.Тихолоз // Літературознавство і критика. – 2003. - № 8. – С. 2-6.
44. Українська дитяча література: Хрестоматія/ Упоряд.: П.В.Вовк, В.С.Савенко. – К.: Вища школа, 1976. – С. 3 – 37.
45. Українська література ХІ – ХVІІІ ст.: Хрестоматія з коментарями/ Упоряд. Є.А. Карпіловська, Л.О.Тарновецька, Відпов. Ред.. І.П.Чепіга. – Чернівці: Вид-во «Прут», 1997. – 368 с.
46. Українські літературні казки/ Упоряд. В.Полковенко. – К.: Дніпро, 2001. – 512 с.
47. Франко І. Твори. – В 20 т. – Т.4.
48. Хорунжий Юрій. Шляхетні українки: Есеї-парсуни/ Юрій Хорунжий. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2003. – 208 с.
49. Читай-місто: Читанка для учнів 1 – 5 класів/ Упорядник Чайковський Б.Й. – Х.: Синтекс, 2002. – 544 с.
50. Шевчук В. Мандрівничий, котрий розпікав людське сумління // Шевчук В. Дорога в тисячу років. – К., 1990. – С. 68 – 82.
51. Щербань П. Національне виховання в сім'ї/ П.Щербань. – К.: Борівітер, 2000.
52. Яременко В. Мелетій Смотрицький. Життя і творчість/ В.Яременко. – К., 1986.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит

5. Засоби діагностики успішності навчання: відповіді на семінарах, виконання практичних завдань та ІНДЗ, підготовка проектів, модульна контрольна робота.

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра _____ української філології _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

_____ І.В.Мельничук

« » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дитяча література з основами техніки і культури мовлення
(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 013 Початкова освіта _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність «013 Початкова освіта» _____
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

факультет _____ філології та масових комунікацій _____
(назва факультету)

Робоча програма з «Дитячої літератури з основами техніки і культури мовлення» для студентів
(назва навчальної дисципліни)

за напрямом підготовки 013 Початкова освіта, спеціальністю «Початкова освіта»

Розробники: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології МДУ Романенко Л.В.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української філології

Протокол від “ ____ ” _____ 2020 року, № ____

Завідувач кафедри української філології

(підпис) (Мельничук І.В.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань Гуманітарні науки Напрямок підготовки 013 Початкова освіта	Нормативна	
Модулів – 4	«Початкова освіта»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		перший	перший
Індивідуальне науково-дослідне завдання проекти		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		перший	перший
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2	Освітній ступінь: бакалавр	20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	12 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		100 год.	130 год.
		Індивідуальні завдання:	
		2/1 год.	
Вид контролю:			
іспит			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 33/67 %

для заочної форми навчання – 20/80%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Дитяча література з основами техніки і культури мовлення» є засвоєння студентами спеціальності «Початкова освіта» комплексу знань, необхідних для розуміння специфіки фольклорного та літературного матеріалу, а також оволодіння навичками самостійного аналізу художнього тексту і мовними навичками.

Завдання:

Сформувати у студентів системи теоретичних знань про:

- сутність української літератури, специфіку її застосування у роботі з дітьми;
- зміст української усної народної творчості – скарбниці національної мудрості (з посиленою увагою до української календарно-обрядової творчості та некалендарної прози і поезії).

Ознайомити студентів з творчістю найталановитіших майстрів українського слова і фольклорними джерелами відповідної тематики.

Довести студентам важливу ролі фольклору і літератури у формуванні моральних якостей дитини.

Сформувати у студентів вміння і навички аналізу фольклорного та літературного матеріалу;

Виховати у студентів почуття гордості і любові до рідного слова навчити їх розуміти його красу і силу, розвинути художні смаки.

Навчити студентів попереджувати порушення орфоепічних, морфологічних норм українського слововживання.

Розширити вміння користуватися принципами сучасного красномовства, такими, як логічність, точність, доречність, образність та виразність мовлення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

жанрову систему фольклору для дітей, ознайомитися з проблемами його становлення та розвитку, з творчим доробком українських митців слова; повинен ознайомитися з певними фольклорними творами, з біографіями та творчою спадщиною українських письменників-класиків і сучасних авторів, які пишуть твори для дитячої читацької аудиторії; засоби та основні методи логіко-емоційної виразності читання й мовлення; особливості читання й переказування творів різних жанрів.

вміти:

аналізувати твори української усної народнопоетичної творчості та літературні, зіставляти їх жанрові особливості з огляду на морально-етичні проблеми, що повинно їм знадобитися у подальшій роботі у закладах середньої освіти; підготуватися до безпосередньої словесної дії, до читання й переказування літературних творів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Дитяча література як явище мистецтва

Дитяча література як певний феномен і частина загальної літератури. Література для дітей яка відповідає психологічним особливостям віку. Простота творів для дітей і водночас результат складної взаємодії художніх прийомів і засобів. Зміни суспільних умов, що впливають на «коло дитячого читання». Значення творчості самих дітей.

Специфічні риси літератури для дітей, зумовлені певними чинниками. Дитяча література є галуззю мистецтва. Її функція – давати дитині естетичну насолоду і сприяти формуванню її особистості.

Мовні особливості дитячої літератури. Глибока духовна взаємодія дорослого автора і маленького читача – важлива умова успіху. Характерні ознаки літератури для дітей – динамічний сюжет і гумор.

Дитяча література орієнтована на вічні, стійкі гуманістичні цінності, вчить розрізняти добро і зло, правду і кривду.

Змістовий модуль 2. Усна народна словесність

Український фольклор як засіб національного виховання. У поєднанні з етнографічними, календарно-обрядовими традиціями та звичаями фольклорні твори відображають самобутню систему духовності і практично-дійового досвіду народного життя. Розмаїтість фольклорних жанрів для дітей. Допомога фольклору у формуванні молодої людини, її творчого підходу до життя та її комунікативних якостей.

Робота над визначенням терміну «дитячий фольклор», яка почалася у 20-х роках ХХ століття. Специфіка дитячого фольклору, яка зумовлена: віковими особливостями; поєднанням словесного матеріалу з елементами гри; яскраво виражене виховне спрямування.

Чітка класифікація українського фольклору для дітей: календарний фольклор, що пов'язаний з певними датами народного календаря; позакалендарна творчість народу, тобто родинно-обрядова і не обрядова поезія. Аналіз фольклорних жанрів, що сприймаються дітьми.

Змістовий модуль 3. Література для дітей від часів Київської Русі до ХІХ століття

Передбачене вивчення творів українських письменників-класиків, що увійшли до історії літератури як творці серйозних, проблемних творів, але їх звернення до дитячої тематики не менш важливе: Тарас Шевченко, Марко Вовчок, Леонід Глібов та інші. Їхня літературна спадщина для дітей характеризується зверненням до історичного минулого країни та до фольклорної спадщини нашого народу.

Змістовий модуль 4. Дитяча література кінця ХІХ – початку ХХ ст. Література для дітей ХХ століття

Дитяча література початку ХХ століття має певні тенденції: виховання загальнодемократичного світогляду, людської гідності, честі, внутрішньої свободи особистості; прагнення прищепити молоді паростки національної свідомості, любові до рідного слова, свого народу. Представниками цього покоління є такі письменники: Олена Пчілка, Іван Франко, Михайло Коцюбинський, Степан Васильченко, Спиридон Черкасенко, Леся Українка, Борис Грінченко, Майк Йогансен, Володимир Винниченко та інші.

Післяреволюційна дитяча література характеризується романтичною ідеєю односпрямованості дитини у часі, розумінням юного героя як представника прийдешніх поколінь, позбавленого власного конкретного минулого. Дитяча література воєнної пори виховувала в молодому поколінні ненависть до ворогів.

Література 50 – 60-х років сумлінно “відгукувалася” на віяння часу, без остережень вписувалася до видавничих планів.

70-80-і роки характеризуються здебільшого перекладною літературою і виданням раніше заборонених творів, які істотно змінили художні критерії літератури для дітей. Яскравими представниками цього часу є: Іван Багряний, Микола Трублаїні, Юрій Яновський, Григорій Тютюнник, Євген Гуцало, Ігор Муратов, Михайло Стельмах, Микола Сингаївський, Ліна Костенко тощо.

Змістовий модуль 5. Сучасна українська література для дітей

Сучасна дитяча література продовжує свій розвиток. Їй притаманне розмаїття жанрів та тематики, але принципи розвитку молодої особистості залишаються незмінними.

Змістовий модуль 6. Основи техніки і культури мовлення

Мова і мовлення в аспекті лінгводидактики. Нормативність і культура українського мовлення. Культура мовлення та виразне читання як педагогічна дисципліна. Об'єкт, предмет, завдання курсу «Культура мовлення та виразне читання». Міжпредметні зв'язки з іншими предметами. Аспекти культури мовлення. Теоретичні засади культури мовлення та виразного читання. Теоретичні засади виразного читання. Вчення К.Станіславського про словесну дію. Характеристика слова і його значення. Поняття «смысл слова» і «значення слова». Словниковий склад української мови. Активна і пасивна лексика. Емоційність як комунікативна якість мовлення. Емоційні слова і словосполучення. їх смислове навантаження. Експресивність мовлення. Тропи. їх значення в мовленні. Епітет. Функції епітетів у мовленні. Метафора. Типи. Особливості метафори. Персоніфікація. її стилістична функція у мовленні. Метонімія. її роль у художній літературі. Синекдоха. її будова. Літота., гіпербола. Спільне і розбіжне. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії. Техніка мовлення, її чинники. Дихання. Типи дихання. Гігієнічні правила дихання. Дикційна та орфоепічна чистота мовлення. Голос. Природні якості і постановка голосу. Якості розвиненого голосу. Гігієна голосу. Засоби логіко-емоційної виразності читання (ЗЛЕВЧ). Поняття засобів логіко-емоційної виразності. Інтонація як мовленнєве явище на слуховому рівні сприймання. Місце засобів логіко-емоційної виразності в загальній системі виразного читання. Значення засобів логіко-емоційної виразності читання для професійної підготовки вихователя. Теоретичні положення і методика практичного використання засобів логіко-емоційної виразності. Паузи. Види пауз. Логічний наголос. Функціональні особливості логічного наголосу. Тактовий логічний наголос. Головний логічний наголос. Методика мовлення. Значення методики мовлення для вираження змісту фрази. Основні мелодичні ходи, позначення їх на письмі. Темп мовлення. Позамовні (рухові) засоби виразності. Жести. Класифікація жестів. Міміка. Правила застосування позамовних засобів виразності при читанні художніх текстів. Особливості читання творів різних жанрів. Види оповідань. Особливості читання оповідань. Казка як літературний жанр. Читання казок. Вірші. Специфіка читання віршів. Байки. Попередня робота над текстом байки. Підготовка твору для читання та аналізу його з дітьми. Попередній аналіз тексту. Визначення виховної, пізнавальної та художньо-естетичної вартості тексту. Окреслення завдань читця та аналізу твору з дітьми. Літературознавчий аналіз твору. Дієвий аналіз твору.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Дитяча література як явище мистецтва												
Тема 1. Специфіка дитячої літератури	13	4	4			5	4	1	1			2
Разом за змістовим модулем 1	13	4	4			5	4	1	1			2
Змістовий модуль 2. Усна народна словесність												

Тема 1. Український фольклор для дітей	17	4	8			5	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 2	17	4	8			5	12	1	1			10
Змістовий модуль 3. Література для дітей від часів Київської Русі до XIX століття												
Тема 1. Твори для дітей українських письменників XIX століття	20	2	8			15	11		1			10
Разом за змістовим модулем 3	20	2	8			15	11		1			10
Змістовий модуль 4. Дитяча література кінця XIX – початку XX ст. Література для дітей XX століття												
Тема 1. Література для дітей кінця XIX століття	8	1	2			5	11	1				10
Тема 2. Післяреволюційна дитяча література	1	1					6	1				5
Тема 3. Література для дітей другої половини XX – першої половини XXI століття	16	2	4			10	13	1	2			10
Разом за змістовим модулем 4	25	4	6			15	30	3	2			25
Змістовий модуль 5. Сучасна українська література для дітей												
Тема 1. Сучасний літературний процес	51	2	4			50	65	2	5			60
Разом за змістовим модулем 5	51	2	4			50	65	2	5			60
Змістовий модуль 6. Основи техніки і культури мовлення												
Тема 1. Техніка мовлення як	15	2	8			5	17	1	1			15

необхідна передумова словесної дії												
Тема 2. Особливості читання творів різних жанрів	11	2	4			5	11		1			10
Разом за змістовим модулем 6	26	4	12			10	28	1	2			25
Усього годин	150	20	30			100	150	8	12			130
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин												

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення української літератури для дітей	2
2	Український календарно-обрядовий фольклор	4/2
3	Український необрядовий фольклор	4/2
4	Література для дітей давнього періоду	2
5	Література для дітей XIX століття	4
6	Дитяча література кінця XIX - XX століть	2/2
7	Сучасна література для дітей	4/2
8	Основи культури та техніки мовлення	2
9	Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії	4/2
10	Особливості читання творів різних жанрів	2/2

6. Теми практичних занять -

7. Теми лабораторних занять -

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка повідомлень та конспектів за запропонованими викладачем темами.	15/20
2	Робота з підручниками, методичними посібниками, інтернет-ресурсами	15/20
3	Створення проекту	10/10
4	Написання рефератів	5/10
5	Читання текстів творів	45/70
	Разом	100/130

9. Індивідуальні завдання -

10. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, робота з Інтернет, реферування, конспектування.

11. Методи контролю

Поточне тестування, оцінка за проект, модульні контрольні роботи, іспит.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (іспит)	Сума	
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4			Змістовий модуль 5	Змістовий модуль 6		50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	5	5	5	5	10	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій; інтерактивний комплекс начально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД) тощо.

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія/ А.М.Алексюк. – К.: Либідь, 1998.

2. Арзамасцева И.Н., Николаева С.А. Детская литература: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений. – 3-е изд., испр./ И.Н.Арзамасцева, С.А.Николаева. – М.: Издательский центр «Академия», 1997. – 448 с.
3. Васильківський М. Завдання, програма й методика курсу українознавства в плані українізації/ М.Васильківська // Шлях освіти. – 1926. - № 10. – С. 27 – 50.
4. Ващенко Г. Виховний ідеал/ Г.Ващенко. – Полтава, 1994.
5. Ващенко Г. Праці з педагогіки та психології: підручник для педагогів/ Г.Ващенко. – К.: Школяр, 2000.
6. Веселка. Антологія української літератури для дітей в 3-х томах. Т. Другий: Твори радянського періоду. Поезія/ Упоряд., передм., біогр. нариси Б.Й.Чайковського. – К.: Веселка, 1984. – 503 с.
7. Веселка. Антологія української літератури для дітей в 3-х томах. Т.Третій: Твори радянського періоду. Проза/ Упоряд., біогр. нариси Б.Й.Чайковського; Передмова М.Г.Жулинського. – К.: Веселка, 1985. – 675 с.
8. Вишневський О. Сучасне українське виховання/ О.Вишневський. – Львів, 1996.
9. Вінок. Читанка для молодших школярів/ Упоряд. О.Г.Білоусенко. – К.: Веселка, 1998. – 654 с.
10. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис. Ч.І – II./ О.Воропай. – К., 1991.
11. Детская литература/ Под ред. С.С.Зубаревой. – М.: Просвещение, 1985.
12. Дитячий фольклор. Колискові пісні та забавлянки. – К.: Наук. думка, 1984. – 472 с.
13. Дитячий фольклор/ Вступ. ст. Г.В.Довженок. – К.: Дніпро, 1986. – 304 с.
14. Довженок Г.В. Український дитячий фольклор/ Г.В.Довженок. – К.: Наук. думка, 1981.
15. Дорошенко Д. Розвиток науки українознавства у ХІХ – на поч. ХХ ст. та її досягнення/ Д.Дорошенко// Українська культура. – К.: Либідь, 1993.
16. Дума і пісня. Щомісячний літературно-художній та публіцистичний журнал. – Донецьк: Донбасс, 1993.
17. Думбадзе Н. Что такое детская литература/ Н.Думбадзе // Дет. литература. – 1982. - № 6.
18. За горою золотою. Українські народні лічилки. – К.: Веселка, 1978.
19. Заварова Г. Пошуки і звершення/ Г.Заварова // Література. Діти. Час. – К.: Веселка, 1983. – С. 160 – 170.
20. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості. – К., 1989.
21. Закувала зозуленька: Антологія української народної поетичної творчості. – К., 1998.

22. Ігнатенко П., Поплужний В. та ін. Виховання громадянина/ П.Ігнатенко, В.Поплужний. – К., 1997.
23. Історія української літератури ХІХ ст. (70 – 90-ті роки): У 2 кн.: Підручник/ О.Д.Гнідан, Л.С. Дем'янівська, С.С.Кіраль та ін.; За ред. О.Д.Гнідан. – К.: Вища шк., 2002. – Кн.1. – 575 с.
24. Історія української літератури. ХХ століття. У 2 кн. Кн.1.: 1910 – 1930-ті роки: Навч.посібник/ За ред. В.Г.Дончика. – К.: Либідь, 1994. – 784 с.
25. Історія української літератури. ХХ століття. У 2 кн. Кн.2.: 1960 – 1990-ті роки: Навч.посібник/ За ред. В.Г.Дончика. – К.: Либідь, 1995. – 512 с.
26. Калинова сопілка: Антол. укр. нар. проз.творч./ Упоряд., передм., приміт.О.Ю.Бріциної, Г.В.Довженок, С.В.Мишанича. – К.: Веселка, 1998. – 430 с.
27. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. – К: ВЦ «Академія», 2016. – 352 с.
28. Кіліченко Л.Н. Українська дитяча література: Навч. Посібник/ Л.Н.Кіліченко. – К.: Вища шк. Головне вид-во, 1988. – 264 с.
29. Кононенко П.П. Українознавство: Підручник/ П.П.Кононенко. – К.: Либідь, 1996.
30. Лановик М.Б., Лановик З.Б. Українська усна народна творчість: Підручник/ М.Б.Лановик, З.Б.Лановик. – К.: Знання-прес, 2001. – 591 с.
31. Лозко Г. Українське народознавство/ Г.Лозко. – К., 1996.
32. Монке О.С. Українська література для дітей дошкільного віку: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ О.Монке. – О.: Вид. М.П.Черкасов, 2010. – 349 с.
33. Огієнко І. Українська культура/ І.Огієнко. – К.: Абрис, 1991.
34. Плачинда С.П. Легенди і міфи давньої України/ С.П.Плачинда. – К.: Спалах, 1997.
35. Руденко Юрій. Основи сучасного українського виховання/ Юрій Руденко. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2003. – 328 с.
36. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину/ В.О.Сухомлинський // Вибр. твори: В 5-ти. – К.: Рад.школа, 1976.
37. Торчинська З.К. Дитяча література: лекц. Курс/ Зоя Торчинська. – Кам'янець-Подільський національний університет ім. І.Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2011. – 135 с.
38. Українська дитяча література: Хрестоматія/ Упоряд.: П.В.Вовк, В.С.Савенко. – К.: Вища школа, 1976. – С. 3 – 37.
39. Український дитячий фольклор/ Вступ.ст. В.Г.Бойка. – К., 1962. – 247 с.
40. Українські літературні казки/ Упоряд. В.Полковенко. – К.: Дніпро, 2001. – 512 с.

41. Українські приказки, прислів'я та інше/ Уклав М.Номис. – К.: Либідь, 1993. – С. 635 – 663.
42. Хорунжий Юрій. Шляхетні українки: Есеї-парсуни/ Юрій Хорунжий. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2003. – 208 с.
43. Читай-місто: Читанка для учнів 1 – 5 класів./ Упорядник Чайковський Б.Й. – Х.: Синтекс, 2002. – 544 с.
44. Щербань П. Національне виховання в сім'ї/ П.Щербань. – К.: Борівітер, 2000.

Допоміжна

1. Андрієнко Л., Мізюк І. Естетична сутність і цінність літератури українського Бароко/ Л.Андрієнко, І.Мізюк // Дивослово. – 1997. - № 2. – С. 40 – 42.
2. Андроник А.В. В мире Барокко/ А.В.Андроник // Всесвітня література. – 1998. - № 3. – С. 24 – 28.
3. Аполлонова лютня. Київські поети XVII – XVIII ст. – К., 1998.
4. Багалій Д. Український мандрівний філософ Г.С. Сковорода/ Д.Багалій. – К., 1992.
5. Багрянний Іван. Золотий бумеранг. Вірші. Поеми. Роман у віршах. Сатира та інші поезії/ Багрянний Іван. – К.: Рада, 1999. – 680 с. Білецький О. Г.С. Сковорода. // Білецький О. Зібр. праць... – Т. 1. – С. 357 – 370.
6. Від Вишенського до Сковороди. /З історії філософської думки на Україні XVI – XVIII ст. – К., 1972.
7. Вінок. Читанка для молодших школярів/ Упоряд. О.Г.Білоусенко. – К.: Веселка, 1998. – 654 с.
8. Возняк М.С. Історія української літератури. У 2-х книгах/ М.С.Возняк. – Львів, 1992.
9. Грушевський М.С. Історія української літератури: В 6 кн. – Т. 6, кн. 1. – К., 1996.
10. Долженко Л.В. Развитие концепции детства в русской литературе и критике XIX века: Учеб. Пособие к спецкурсу по детской литературе/ Л.В.Долженко, Л.Н.Савина. – Волгоград, 2001. – 97 с.
11. Єфремов С. О. Історія українського письменства/ С.О.Єфремов. – К.: «Феміна», 1995. – 688 с.
12. Ковалець Л.М. Дитяча література з основами літературознавства/ Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. – Чернівці: Рута, 2004. – 34 с.
13. Крекотень В. Українська література XVII ст./ В.Крекотень // Українська література XVII ст. – К., 1987. – С. 12 – 15.
14. Лихачов Д.С. Людина в літературі Давньої Русі/ Д.С.Лихачов. – М., 1970. – 560 с.
15. Малишко А. Журавель-журавлик/ А.Малишко. – К.: Веселка, 1976.

16. Мишанич О. Українська література XVIII ст./ О.Мишанич // Українська література XVIII ст. – К., 1983. – С. 21 – 25.
17. Огієнко І. Українська культура/ І.Огієнко. – К.: Абрис, 1991.
18. Полек В.Т. Історія української літератури X – XVII століть: Навч. посібник. / В.Т.Полек.– К.: Вища школа, 1994. – 144 с.
19. Сорока М. Зорова поезія у школі. Фігурний вірш/ М.Сорока // Українська мова та література. – 1997. - № 2. – С. 7 – 8.
20. Тихолоз Н. “Як дітям мати, з любові...” (Етика і поетика Франкових казок)/ Н.Тихолоз // Літературознавство і критика. – 2003. - № 8. – С. 2-6.
21. Українська література XI – XVIII ст.: Хрестоматія з коментарями/ Упоряд. Є.А. Карпіловська, Л.О.Тарновецька, Відпов. Ред.. І.П.Чепіга. – Чернівці: Вид-во «Прут», 1997. – 368 с.
22. Франко І. Твори. – В 20 т. – Т.4.
23. Шевчук В. Мандрівничий, котрий розпікав людське сумління // Шевчук В. Дорога в тисячу років. – К., 1990. – С. 68 – 82.
24. Яременко В. Мелетій Смотрицький. Життя і творчість/ В.Яременко. – К., 1986.

15. Інформаційні ресурси

Сайти періодичних видань і видавництв дитячої книги.